

Wymagania edukacyjne z języka polskiego BRANŻOWA SZKOŁA I STOPNIA

Nazwa programu - Krystyna Brząkalik „To się czyta! Program nauczania języka polskiego dla szkoły branżowej I stopnia”

Podręcznik – „To się czyta! Podręcznik do języka polskiego dla branżowej szkoły pierwszego stopnia”

Lektura obowiązkowa:

- 1) *Biblia*, fragmenty: *Księgi Rodzaju*, *Księgi Hioba*;
- 2) Jan Parandowski, *Mitologia*, cz. I *Grecja*
- 3) Homer, *Iliada* (fragmenty);
- 4) Sofokles, *Antygona*;
- 5) *Bogurodzica*;
- 6) *Rozmowa Mistrza Polikarpa ze Śmiercią* (fragmenty);
- 7) *Pieśń o Rolandzie* (fragmenty);
- 8) Jan Kochanowski, wybrane pieśni, w tym: *Pieśń IX* ks. I, *Pieśń V* ks. II;
- 9) wybrane wiersze: Mikołaj Sęp-Szarzyński, Jan Andrzej Morsztyn;
- 10) Moliere, *Skąpiec*;
- 11) Ignacy Krasicki, *Hymn do miłości ojczyzny*, wybrane satyry;
- 12) Adam Mickiewicz, *Oda do młodości*, wybrane ballady, wybrane wiersze;
- 13) Juliusz Słowacki, wybrane wiersze;
- 14) Cyprian Kamil Norwid, wybrane wiersze;
- 15) Henryk Sienkiewicz, *Potop*;
- 16) Władysław Stanisław Reymont, *Chłopi* (tom I - *Jesień*);
- 17) wybrane wiersze następujących poetów: Przerwa-Tetmajer, Leopold Staff, Julian Tuwim, Jan Lechoń, Maria Pawlikowska-Jasnorzewska, Kazimiera Iłakowiczówna, Julian Przyboś, Krzysztof Kamil Baczyński, Tadeusz Gajcy, Wisława Szymborska, Zbigniew Herbert, Czesław Miłosz;
- 18) Tadeusz Borowski, *Proszę państwa do gazu; Ludzie, którzy szli*;
- 19) Hanna Krall, *Zdążyć przed Panem Bogiem*;
- 20) Sławomir Mrożek, *Tango*;
- 21) Marek Nowakowski, *Górą "Edek"* (z tomu *Prawo prerii*);
- 22) Olga Tokarczuk, *Profesor Andrews w Warszawie* (z tomu *Gra na wielu bębenkach*);

Lektura uzupełniająca do wyboru przez nauczyciela.

Cele kształcenia - wymagania ogólne

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Rozwijanie dojrzałości intelektualnej, emocjonalnej i moralnej uczniów.
2. Rozumienie konieczności zachowania i rozwoju literatury i kultury w życiu jednostki oraz społeczeństwa.
3. Rozwijanie umiejętności rozróżniania kultury wysokiej i niskiej, elitarnej i popularnej.
4. Kształcenie świadomego odbioru utworów literackich i tekstów kultury na poziomie dosłownym i przenośnym.
5. Kształcenie umiejętności rozumienia roli mediów oraz ich wpływu na zachowania i postawy ludzi, a także właściwego korzystania z nich.
6. Rozwijanie wrażliwości estetycznej oraz kształtowanie potrzeby uczestnictwa w kulturze poprzez udział w wydarzeniach kulturalnych.
7. Wspieranie uczniów w budowaniu własnego systemu wartości na fundamencie prawdy, dobra i

piękna oraz szacunku dla człowieka.

II. Kształcenie językowe.

1. Pogłębianie funkcjonalnej wiedzy na temat wybranych zagadnień z zakresu kształcenia językowego.
2. Doskonalenie umiejętności komunikowania się (słuchania, czytania, mówienia i pisanie) oraz stosownego wykorzystania języka w różnych sytuacjach komunikacyjnych.
3. Uważliwanie na piękno mowy ojczystej, rozwijanie kultury językowej i umiejętności posługiwania się poprawną polszczyzną.
4. Doskonalenie umiejętności poprawnego mówienia oraz pisanie zgodnego z zasadami ortofonii oraz pisowni polskiej.

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. Doskonalenie umiejętności wyrażania własnych sądów i udziału w dyskusji.
2. Wykorzystanie kompetencji językowych w wypowiedziach ustnych i pisemnych.
3. Rozwijanie umiejętności stosowania podstawowych zasad retoryki, w szczególności argumentowania, oraz rozpoznawania manipulacji językowej.

IV. Samokształcenie.

1. Doskonalenie umiejętności korzystania z różnych źródeł informacji, w tym zasobów cyfrowych, oceny ich rzetelności, wiarygodności i poprawności merytorycznej.
 2. Kształcenie nawyków systematycznego uczenia się, porządkowania zdobytej wiedzy i jej pogłębiania.
 3. Wyrabianie nawyku samodzielnej lektury.
 4. Rozwijanie uzdolnień i zainteresowań poprzez udział w różnych formach aktywności.
 5. Umacnianie postawy poszanowania dla cudzej własności intelektualnej.
 6. Rozwijanie umiejętności efektywnego posługiwania się technologią informacyjną w poszukiwaniu, porządkowaniu i wykorzystywaniu pozyskanych informacji.
- Treści nauczania - wymagania szczegółowe

Na III etapie edukacyjnym w branżowej szkole I stopnia obowiązuje: utrwalanie, poszerzanie i doskonalenie wiadomości i umiejętności nabytych w szkole podstawowej.

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:
 - 1) rozumie podstawy periodyzacji literatury, poznaje okresy literackie (starożytność, średniowiecze, renesans, barok, oświecenie, romantyzm, pozytywizm, Młoda Polska, dwudziestolecie międzywojenne, literatura wojny i okupacji, literatura lat 1945-1989 krajowa i emigracyjna, literatura po 1989 r.);
 - 2) rozróżnia gatunki epickie, liryczne, dramatyczne, w tym: gatunki poznane w szkole podstawowej oraz epos, tragedię antyczną, a także odmiany powieści i dramatu, rozpoznaje podstawowe cechy gatunkowe czytanych utworów literackich;
 - 3) rozpoznaje problematykę poznanych tekstów oraz jej związek ze zjawiskami społecznymi i historycznymi;
 - 4) rozpoznaje w utworze elementy świata przedstawionego (fabuła, bohaterowie, akcja, wątek, motyw), narrację, sytuację liryczną;
 - 5) przedstawia odczytanie utworu w kontekście własnych doświadczeń;
 - 6) określa w poznawanych utworach problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji;
 - 7) rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości uniwersalne i narodowe, określa ich rolę i związek z problematyką utworu oraz znaczenie dla budowania własnego systemu wartości.

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:

- 1) wyszukuje i przetwarza informacje z tekstów, np. publicystycznych, popularnonaukowych;
- 2) odczytuje pozaliterackie teksty kultury, rozumie ich odmienny język;
- 3) odróżnia dzieła kultury wysokiej od tekstów kultury popularnej;
- 4) rozpoznaje specyfikę tekstów informacyjnych, publicystycznych, reklamowych; wśród tekstów prasowych rozróżnia wiadomość i komentarz;
- 5) wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio, porządkuje je, określa ich funkcję w przekazie;
- 6) odróżnia informacje od opinii;
- 7) określa temat i główną myśl tekstu.

II. Kształcenie językowe.

1. Gramatyka języka polskiego. Uczeń:

- 1) określa formy fleksyjne odmiennych części mowy i ich funkcje w tekście;
- 2) rozpoznaje w tekstach nieodmienne części mowy i określa ich funkcje znaczeniowe i składniowe;
- 3) rozumie rolę budowy słowotwórczej wyrazów i określa znaczenie różnych konstrukcji słowotwórczych w tekście;
- 4) określa funkcje zdań pojedynczych i różnego typu zdań złożonych w tekstach;
- 5) wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni w tworzeniu własnych wypowiedzi.

2. Zróżnicowanie języka. Uczeń:

- 1) rozróżnia style funkcjonalne polszczyzny oraz rozumie potrzebę funkcjonalnego ich stosowania;
- 2) rozpoznaje rodzaje stylizacji (archaizacja, dialektyzacja, kolokwializacja, stylizacja środowiskowa) oraz określa ich funkcje w tekście;
- 3) odróżnia słownictwo neutralne od słownictwa o zabarwieniu emocjonalnym, oficjalne od potocznego.

3. Komunikacja językowa i kultura języka. Uczeń:

- 1) rozumie pojęcie znaku językowego oraz języka jako systemu znaków; rozróżnia typy znaków i określa ich funkcje w tekście;
- 2) zna pojęcie aktu komunikacji językowej oraz jego składowe (komunikat, nadawca, odbiorca, kod, kontekst, kontakt);
- 3) posługuje się różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej;
- 4) stosuje zasady etyki wypowiedzi; wartościuje wypowiedzi językowe, wykorzystując kryteria, np. prawda - fałsz, poprawność - niepoprawność;
- 5) stosuje zasady etykiety językowej w wypowiedziach ustnych i pisemnych odpowiednie do sytuacji;
- 6) charakteryzuje zmiany w komunikacji językowej związane z rozwojem jej form (np. komunikacji internetowej).

4. Ortografia i interpunkcja. Uczeń wykorzystuje wiedzę o zasadach pisowni oraz interpunkcji w tworzonych przez siebie tekstach.

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. Elementy retoryki. Uczeń:

- 1) formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi ustnej i pisemnej;
- 2) rozróżnia typy argumentów;
- 3) rozumie, na czym polega logika i konsekwencja toku rozumowania w wypowiedziach argumentacyjnych;
- 4) odróżnia dyskusję od sporu i kłótni.

2. Mówienie i pisanie. Uczeń:

- 1) buduje wypowiedzi w sposób świadomy, ze znajomością ich funkcji językowej, z uwzględnieniem celu i adresata, z zachowaniem zasad retoryki;
- 2) reaguje na przejawy agresji językowej, np. prosząc o rozwinięcie lub uzasadnienie stanowiska;
- 3) zgodnie z normami formułuje pytania, odpowiedzi, oceny, redaguje informacje, uzasadnienia, komentarze, głos w dyskusji;
- 4) tworzy formy użytkowe, np. CV, podanie, wnioski, protokoły, opinie, zażalenie;
- 5) tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach: opis, charakterystyka, rozprawka, definicja, hasło encyklopedyczne, notatka syntetyzująca, referat;
- 6) tworzy plan własnej wypowiedzi;
- 7) tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny oraz zasady spójności tekstu;
- 8) stosuje zasady poprawności językowej i stylistycznej w tworzeniu własnego tekstu;
- 9) wygłasza mowę, z uwzględnieniem środków pozajęzykowych.

IV. Samokształcenie. Uczeń:

- 1) dokonuje krytycznej selekcji informacji;
- 2) wykorzystuje multimedialne źródła informacji; rozwija umiejętność oceny przekazywanych przez nie informacji;
- 3) posługuje się słownikami różnego typu;
- 4) gromadzi i przetwarza informacje;
- 5) korzysta z zasobów multimedialnych, np. z: bibliotek, słowników on-line, wydawnictw e-book, autorskich stron internetowych twórców; dokonuje wyboru źródeł internetowych, uwzględniając kryterium poprawności rzeczowej oraz krytycznie ocenia ich zawartość.

Proponowane kryteria oceny uczniów

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- opanował wiedzę i umiejętności wskazane w podstawie programowej w stopniu celującym,
- wypowiada się pewnie i poprawnie na wskazane tematy,
- samodzielnie rozwiązuje problemy i ćwiczenia o dużym stopniu trudności,
- czyta ze zrozumieniem teksty kultury przewidziane w programie,
- potrafi analizować i interpretować teksty w sposób pogłębiony i wnikliwy,
- wskazuje dosłowne i ukryte sensy w tekstach kultury,
- wyróżnia poruszane w tekstach problemy oraz zawarte w nich wartości humanistyczne (ogólnoludzkie),
- posługując się terminologią, której opanowanie zakłada podstawa programowa,
- bierze udział w dyskusjach i debatach klasowych, przygotowuje i prezentuje wystąpienia ustne, np. przemówienia, prezentacje, inscenizacje, gry symulacyjne,
- uważnie słucha sądów i opinii innych,
- posługuje się bogatym i różnorodnym słownictwem oraz poprawnym językiem – zarówno w mowie, jak i w piśmie,
- aktywnie uczestniczy w lekcjach i podejmuje dodatkowe aktywności pozalekcyjne,
- tworzy wypowiedzi pisemne zgodnie z wyznacznikami gatunkowymi, poprawne pod względem kompozycji, spójności wypowiedzi, językowym, ortograficznym i interpunkcyjnym,
- posługuje się poprawną polszczyzną w różnych sytuacjach komunikacyjnych, stosuje zasady etyki wypowiedzi,
- potrafi zdobywać, selekcjonować i krytycznie oceniać informacje, zawarte w różnych formach przekazu, w tym w przekazach medialnych i komunikacji internetowej,
- klasyfikuje wszystkie części mowy, określa ich formę fleksyjną oraz funkcje składniowe,
- dokonuje analizy logicznej i gramatycznej oraz analizy słotwórczej wyrazów.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- opanował wiedzę i umiejętności wskazane w podstawie programowej,
- zna treść i problematykę lektur obowiązkowych i uzupełniających,
- samodzielnie rozwiązuje problemy i wykonuje zadania i ćwiczenia,
- czyta ze zrozumieniem teksty kultury przewidziane w programie, potrafi analizować i interpretować teksty, posługując się terminologią, której opanowania zakłada podstawa programowa,
- posługuje się bogatym i różnorodnym słownictwem oraz poprawnym językiem – zarówno w mowie, jak i w piśmie,
- formułuje własne opinie, posługuje się odpowiednio dobranymi argumentami i konfrontuje je z innymi poglądami,
- aktywnie uczestniczy w lekcjach; sprawnie współpracuje w grupie, wykonując zadania wspólnie z innymi,
- tworzy wypowiedzi pisemne zgodnie z wyznacznikami gatunkowymi, poprawne pod względem kompozycji, spójności wypowiedzi, językowym, ortograficznym i interpunkcyjnym,
- posługuje się poprawną polszczyzną w różnych sytuacjach komunikacyjnych, stosuje zasady etyki wypowiedzi,
- potrafi zdobywać, selekcjonować i krytycznie oceniać informacje, zawarte w różnych formach przekazu, w tym w przekazach medialnych i komunikacji internetowej.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- w większości opanował umiejętności zapisane w podstawie programowej,
- samodzielnie rozwiązuje zadania o średnim stopniu trudności, a z pomocą nauczyciela – zadania trudne,
- czyta ze zrozumieniem teksty kultury przewidziane w podstawie programowej,
- podejmuje próby samodzielnej interpretacji różnych utworów,
- w wypowiedziach ustnych i pisemnych popełnia niewiele błędów językowych, ortograficznych i stylistycznych,
- tworzy wypowiedzi pisemne zgodnie z wyznacznikami gatunkowymi, poprawne pod względem kompozycji, spójności wypowiedzi,
- posługuje się poprawną polszczyzną w różnych sytuacjach komunikacyjnych,
- zna zasady etyki wypowiedzi,
- aktywnie uczestniczy w lekcjach, wypowiada się na różne tematy w trakcie zajęć; formułuje własne opinie i konfrontuje je z innymi poglądami,
- wykonuje prace domowe, również nieobowiązkowe.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- częściowo opanował umiejętności zapisane w podstawie programowej,
- zna treść i problematykę większości lektur obowiązkowych,
- rzadko podejmuje próby interpretacji tekstów, w tym pozaliterackich tekstów kultury,
- samodzielnie wykonuje tylko zadania łatwe; trudniejsze problemy i ćwiczenia rozwiązuje przy pomocy nauczyciela,
- w wypowiedziach ustnych i pisemnych popełnia błędy językowe, ortograficzne i stylistyczne,
- wypowiada się krótko, stosuje ograniczony zasób słownictwa, ale wypowiedź jest na ogół uporządkowana,
- z trudnością dostosowuje środki językowe do różnych sytuacji komunikacyjnych, niekiedy popełnia rażące błędy językowe zakłócające komunikację,
- rzadko aktywnie uczestniczy w lekcjach,
- wykonuje obowiązkowe prace domowe, ale popełnia w nich błędy.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- opanował w niewielkim stopniu umiejętności zapisane w podstawie programowej,
- pobieżnie zna treść i problematykę obowiązkowych lektur,
- podejmuje próby odszukania i porządkowania informacji w tekście z pomocą nauczyciela; nie próbuje samodzielnie interpretować tekstów kultury,
- w wypowiedziach ustnych i pisemnych popełnia znaczące błędy językowe, ortograficzne i stylistyczne,

- posługuje się ograniczonym zasobem słownictwa, nie buduje spójnych wypowiedzi w wielu formach wskazanych w podstawie programowej,
- nie wykazuje aktywności w trakcie lekcji,
- większość zadań, nawet łatwych, wykonuje jedynie przy pomocy nauczyciela.

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:

- nie opanował umiejętności wskazanych w podstawie programowej,
- nie zna treści i problematyki obowiązkowych lektur,
- nie podejmuje prób odszukania i porządkowania informacji w tekście nawet z pomocą nauczyciela,
- w wypowiedziach ustnych i pisemnych popełnia znaczące błędy językowe, ortograficzne i stylistyczne,
- posługuje się ograniczonym zasobem słownictwa, nie buduje spójnych wypowiedzi w formach wskazanych w podstawie programowej,
- nie ma wiedzy o języku wymaganej w podstawie programowej,
- nie wykazuje aktywności w trakcie lekcji,
- nie wykonuje zadań i ćwiczeń, również zadań domowych.

Przyporządkowanie uzyskanych przez ucznia punktów ocenom szkolnym jest następujące:

$0\% \leq p < 30\%$ – niedostateczny

$30\% \leq p < 50\%$ – dopuszczający

$50\% \leq p < 75\%$ – dostateczny

$75\% \leq p < 90\%$ – dobry

$90\% \leq p < 100\%$ – bardzo dobry

$p = 100\%$ – celujący

gdzie: p - uzyskany procent ogółu punktów

Według tej skali procentowej ocenianie będą: sprawdziany, testy, kartkówki, wypracowania.